

Ystads kommun

Ystads kommun

Verksamhetsplan 2020

Skolbibliotek F-6

Skolbiblioteksenheten
2020

Innehåll

Inledning.....	3
Disposition.....	3
Läs- och språkutveckling.....	5
Digital kompetens och nätvetenskap.....	7
Informationssökning.....	9
Källkritik och upphovsrätt	10

Inledning

Skolbiblioteken på grundskolorna i Ystad följer i sin verksamhet och utveckling de mål och delmål som beskrivs i *Utvecklingsplan Skolbibliotek 2019-2022* som antogs av huvudman juni 2019.

Övergripande mål beskrivs även i skolbiblioteksplanen, som ingår som del i *Biblioteksplan 2020-2031 Ystad*. Utvecklingsplanen och skolbiblioteksplanen är skolbibliotekens styrdokument.

Syftet med verksamhetsplanen är att utgöra ram för skolbiblioteksenhetens arbete. Den styr planeringen av arbetet, samt ger stöd för samarbetet med skolans personal. Vårt övergripande mål är likvärdig skolbiblioteksverksamhet på alla Ystads grundskolor, och verksamhetsplanen är vårt verktyg för att få den överblick som krävs för att nå detta mål.

Skolbiblioteksverksamheten är en resurs för den pedagogiska verksamheten, och utgår i alla delar från Lgr 11. Skolbiblioteket *medverkar till* att eleverna når kunskapsmålen – det är ansvarig lärare som gör bedömningen om eleverna nått målen. Verksamhetsplanen är en översikt över *hur* skolbiblioteksverksamheten utgör en pedagogisk resurs.

Verksamhetsplanen uppdateras varje år. 2020 gäller verksamhetsplanen för skolbiblioteksverksamhet för samtliga kommunala F-6-skolor i Ystad. Enligt *Utvecklingsplan Skolbibliotek 2019-2022* utökas skolbiblioteksverksamheten från 2021 till att omfatta även kommunens högstadieskolor. Därför kommer verksamhetsplanen att gälla för åk 7-9 från 2021 års revidering.

Disposition

Verksamhetsplanen delas in i fyra huvudsakliga verksamhetsområden. För varje område listar vi de aktiviteter skolbiblioteksverksamheten kan genomföra:

- **Läs- och språkutveckling**
alla aktiviteter erbjuds löpande F-6, anpassat efter ålder och utifrån läroplanens kunskapsmål för läs- och språkutveckling
- **Digital kompetens och nätvet**
aktiviteter och moment följer en röd tråd, och vi anger vad vi strävar efter att alla barn ska ha arbetat med för respektive åk 3 och åk 6

- **Informationssökning**
aktiviteter och moment följer en röd tråd, och vi anger vad vi strävar efter att alla barn ska ha arbetat med för respektive åk 3 och åk 6
- **Källkritik och upphovsrätt**
aktiviteter och moment följer en röd tråd, och vi anger vad vi strävar efter att alla barn ska ha arbetat med för respektive åk 3 och åk 6

Läs- och språkutveckling

Skolbibliotekets aktiviteter för läs- och språkutveckling, anpassade efter skolår och utifrån läroplanens kunskapsmål för läs- och språkutveckling, genomförs löpande i F-6 i samarbete med ansvariga pedagoger:

- **Bokprat**
Berätta om böcker i olika genrer och svårighetsgrad för att locka elever till läsning. Bokprat kan med fördel knytas till olika aktuella teman, eller utgöra inledning till läsprojekt av olika slag
- **Framtagande av material så som olika boklådor**
  - **läslåda** – för läsning/lästräning, en bok per elev och läraren hjälper till med nivåindelning, speciellt arbetsmaterial (framtaget av bibliotekspedagogerna) för böckerna finns med i lådan. Alternativt eget val efter presentation.
  - **temalåda** – utifrån ett ämne, med faktaböcker och bredvidläsningsböcker
  - **boklåda** – en låda med blandade skönlitterära böcker att ha i klassrummet för elever att välja fritt ur
- **Boksamtal – resonera utifrån texter**
Utöver själva materialet (gruppläsningböcker och arbetsmaterial) kan skolbiblioteket ge stöd i boksamtalens utförande och samtalsteknik
- **Marknadsföring av böcker (utöver bokprat)**
Skytning med böcker i biblioteket (nya böcker, särskilda teman, elevers boktips mm), kopierade bokframsidor exponerade på andra platser i skolan t ex utanför matsalen
- **Kännedom om aktuell barn- och ungdomsutgivning**
Skolbiblioteksenhetens personal följer bokutgivningen samt läser in sig på ny litteratur för att kunna genomföra punkterna ovan
- **Läsande förebild**
Skolbiblioteksenhetens personal och vuxen personal på skolan är läsande förebilder på olika sätt: fysiska böcker, bilder på aktuell läsning, elevintervjuer med vuxna på eller utanför skolan om läsvanor
- **Att knyta läsfrämjande aktiviteter till olika teman och händelser**
Spöktema i november, barnboksveckan, världsbokdagen, alla hjärtans dag m fl
- **Högläsning**
Skolbiblioteket kan vara resurs för själva högläsandet (i mindre grupper eller större grupper), för att ta fram underlag för vidare diskussioner kring det lästa och för att föreslå litteratur lämpad för högläsning

- **Berättande texters uppbyggnad**
Med hjälp av skönlitteratur (anpassad efter elevernas ålder och kunskap) och olika modeller arbeta med berättande texters uppbyggnad
- **Arbete med faktatexter**
Kopplat till aktuellt tema arbeta med att plocka nyckelord ur en faktatext, att formulera egna meningar
- **Resurs vid förberedelser till nationella prov**
Hjälptill att ta fram texter, böcker och annat övningsmaterial
- **Polyglutt som verktyg**
Skolbiblioteket visar hur man kan använda Polyglutt som verktyg vid läsfrämjande arbete och hur dess material kan användas i undervisningen
- **Hjälp till Legimus**
Skolbiblioteket hjälper elever med fysisk läsnedsättning att få inloggning till och komma igång med Legimus
- **Biblioteksbesök med bokprat för åk 5**
Alla elever i åk 5 blir varje vår inbjudna till stadsbiblioteket i Ystad för biblioteksbesök med bokprat. Skolbiblioteket samarbetar med barnbibliotekarierna, och genomför stor del av dessa bokprat.

Digital kompetens och nätvet

	F-klass	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6	
Digital kompetens IT-verktyg Nätvet		Vad är internet?	Hantera olika sökmotorer					
			Känna till och ha provat olika digitala verktyg					
					Språkbruk samt möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier			
					Fokus på sociala medier	Bemötande på nätet	Normer och regler i digitala miljöer	
			Spel och riktiga pengar, in-app-purchase	QR-koder för boktips och boktrailers	Lägga upp foto och film på nätet			

Vi strävar efter att elever som slutar åk 3 har arbetat med:

Att med stöd orientera sig i digital miljö:

- Vad är internet? Vilka nås av det?
- Webbläsarens och webbsidans delar och funktioner
- Grundläggande kunskaper i att använda sökmotorer på Internet (t ex Google och Youtube)
- Spel och riktiga pengar, in-app-purchase
- Lägga upp foto och film på nätet
- Känna till och ha provat olika digitala verktyg (t ex Imovie, Classroom, Keynote, Google presentation, QR-koder, Canva, Prezi, Inläsningstjänst)

Grundläggande hantering av sociala medier:

- Vem är jag på nätet – profiler i sociala medier och spel, vänner, grooming
- Språkbruk, samt möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier

Vi strävar efter att elever som slutar åk 6 har arbetat med:

Att självständigt orientera sig i digital miljö:

- Webbläsarens och webbsidans delar och funktioner
- Hantera sökmotorer som Google och Youtube
- Databaser och uppslagsverk (t ex bibliotekskatalogen, NE, Alex, Landguiden)

- Arbetat med olika digitala verktyg (t ex Imovie, Classroom, Keynote, Google presentation, QR-koder, Canva, Prezi)

Medvetenhet om hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier:

- Bemötande IRL/nätet
- Agera vid kränkning
- Dela eller inte
- Normer och regler i digitala miljöer

Informationssökning

	F-klass	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6
Informationssökning				Grundläggande strategier för informations-sökning			Att självständigt planera sin sökning
		Vad är en faktabok?	Med stöd söka information i böcker	Vad ett uppslagsverk är och alfabetisk ordning i uppslagsverk			Självständig informations-sökning i böcker, tidskrifter och nyheter
			Informations sökning i olika slags texter			Att arbeta med/söka efter bilder	Informations-sökning på webbplatser samt sökmotorer på nätet
							Hitta i biblioteket, söka i biblioteks-katalogen, gärna i samband med folkbibliotek-sbesök

Vi strävar efter att elever som slutar åk 3 har arbetat med:

- Planering av informationssökning utifrån olika modeller (t ex tankekarta, VÖL-schema)
- Skillnad faktaböcker och skönlitteratur
- Hitta information i berättande och beskrivande texter
- Känna till begreppet ämnesord
- Med stöd söka information i böcker med hjälp av innehållsförteckning och register, rubriker, bilder och bildtext
- Alfabetisk ordning i uppslagsverk och ordböcker

Vi strävar efter att elever som slutar åk 6 har arbetat med:

- Självständig planering av informationssökning
- Söka information i biblioteket med hjälp av bibliotekskatalogen, SAB-systemet och ämnesord
- Självständigt söka information i böcker med hjälp av innehållsförteckning och register, bilder och bildtext, alfabetisk ordning i uppslagsverk och ordböcker
- Söka information på internet med hjälp av olika sökmotorer, och att man får olika sökresultat beroende på sökord och algoritmer, och att jämföra olika sökresultat
- Informationssökning i dagstidningar och tidskrifter
- Använda databaser för informationssökning (t ex NE, Alex, Landguiden)

Källkritik och upphovsrätt

	F-klass	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6
Källkritik Upphovsrätt			Begreppen källa, information, avsändare	Tillförlitliga källor		Nyhetsgranskning	Informations spridning, reklam och opinionsbildning i lika medier
			Att man inte får skriva av någon annans text	Vikten av att ange källa	Skriva en enkel källförteckning		Skriva en korrekt källförteckning
		Att bilder kan manipuleras	Manipulera bilder	Bilders avsändare		Att söka efter bilder som får användas	Creative Commons - licenser
			Introducera de 5 superfrågorna			Använda sig av de 5 superfrågorna för att kritiskt kunna värdera information	Resonera kring källors trovärdighet

Vi strävar efter att elever som slutar åk 3 har arbetat med:

- Begreppet "källa" och olika källor (primära, sekundära, skriftliga, muntliga, materiella)
- Med stöd utföra en enkel källkritisk granskning av det de hör, ser eller läser:
  - skillnad fakta och åsikt
  - att texter kan vinklas, uppdateras, förändras
  - att bilder kan manipuleras ("ljuga")
  - hur källor kan värderas, komplettera varandra för att ge en större bild
- Grunderna i upphovsrätt: att man inte får skriva av någon annans text eller använda någon annans bild utan att uppge källa
- Att det är många bilder på nätet som inte får användas eller spridas
- Göra en enkel källförteckning

Vi strävar efter att elever som slutar åk 6 har arbetat med:

- Självständigt utföra en källkritisk granskning med hjälp av de 5 superfrågorna: avsändare, budskap, syfte, tillförlitlighet, användbarhet

- Medvetenhet om vinklade budskap så som reklam, opinionsbildning och informations spridning
- Regler kring upphovsrätt för text och bild
- Skillnaden mellan att använda ett citat och att kopiera någon annans text
- Upprätta en korrekt källförteckning
- Söka bilder med *Creative Commons*-rättigheter